

SLÄKT MEDDELANDEN.

No: 12

Ett testamente.

i Fl. Stats ark. saml. "Biografica".

Detta handlar om ett testamente till förmån för tvänne flickor Schulman - kusiner sinsemellan - som jag fann i närvarande statsarkiv, saml. "Biografica".

Jag utgår från löjtnanten Otto Christoffer Schulman till Lautsia, det kända Schulmanska släktgodset i Hauho. Från honom utgår alla på vårt riddarhus inskrivna grenar av ätten Schulman No. 13.

Otto Christoffer Schulman föddes 1698 och dog 1771. Hans levnad sammanföll sålunda med det mörkaste tidsskedet i vårt lands historia, - det stora Nordiska krigets och dess efterföljd - "Stora ofröden" = "Isen Vihan aika". Kriget begynte år 1700, alltså då han var endast 2 år gammal. Hans föräldrar ägde icke Lautsia utan sedan 3 generationer tillbaka, eller från 1649 byarna Järvenkylä i Vederlaks och Onkamaa i Veckelaks socknar mellan Viborg och Kymene älv, där de bodde på sitt corps de logi. Fadern, major Hinrich Johann Schulman hade dött 1713. 21.1, troligen stupat. Modern, Anna Dorothea Bilert uppges ha dött 1711 då sonen Otto Christoffer var endast 13 år. En yngre son, Carl Fredrik, hade bortförts av ryssarna. Otto Christoffer tog avsked från militären 1726, samma år han köpte Lautsia för att helt ägna sig åt sitt jordbruk. Han var tvänne ggr gift: 1. gn. med Maria Elisabeth Brunow i Helsingfors, men hon avled endast efter 3 års äktenskap 1725. Andra gn. gifte han sig med Margareta Helena Sass från Tuulos, f. 1705, död 1768. I detta äktenskap föddes 6 barn, 4 söner och 2 döttrar, men nedtages här endast 3 i denna släktavla, vars efterkommande berörs av detta testamente.

Den tredje i ordningen av barnen, dottern Anne Maria Schulman, f. på Lautsia 1729.12.12, död på Lemmettylä i Luopiois hos sin dotter 1801.20.1, gifte sig 1750 med kaptenen vid Tavastehusläns inf. reg. Johan Henrik Ammonät, f. 1723.10.8, död 1785.

26.1. Makarna hade 7 barn, 4 söner och 3 döttrar. Det yngsta av barnen, dottern Anna Magdalena Ammondt, f. i Hauho 1770.1.3 och död på Lemmettylä i Luopiois 1842.7.8. Hon gifte sig på Kalaila i Hauho 1791.8.3 med f.d. domkapitelnotarien, innehavaren av 1/4 i Lemmettylä rusthåll, Johan Wallenius, f. 1747 + 1823. 13.12. Av dessa makars 5 barn gifte sig den yngsta, pastorn i Kexholm, Immanuel Robert Wallenius, f. 1813.19.7 med sin småkusin (se medföljande släktutredning) Ester Christina Charlotta Nohrström, död. 1899.23.11.

Otto Christoffer Schulmans yngsta son, fänrik Gustaf Robert Schulman, f. på Lautsia 1739.19.1 och död hos sina söner i Gustav Adolfs sn. 1814. 23. 3. hade i sitt första äktenskap med Brita Christina Scherping, f. 1745.8.7, död 1784.26.12 tvenne döttrar som avledos som små men utom sönerna Otto Gustaf, Carl Robert och Peter Wilhelm även dottern Margareta Helena. Född 1776.31.3 blev hon vid endast 8 års ålder moderlös, varför hon uppfostrades hos sin farbror Carl Fredrik Schulman, som då var innehavare av Lautsia efter sin äldre broders död. Jungfru Margareta Helena Schulman förekommer år efter år bland herrskapet på Lautsia, t.ex. i kyrkoböckerna över nattvardsgång o.d. På Lautsia hade hon en täml. jämnårig kusin, Ebba Schulman, f. 1771, senare gift med överstelöjtnanten Adolf Joachim Bergenström. År 1813 gifte sig Margareta Helena Schulman 1. gn. med sergeanten, possessionaten Gustaf Henrik Memsen och efter hans redan följande år tidade frånfälle 1814.6.12, 2. gn. 1816.9.12 med kaptenen vid Tavastehusläns reg. Henrik Johan Nohrström, f. i Iitis 1760 + i Pälkäne 1824.18.6. Hon överlevde sin andra man och avled 1855.9.3.

Jag tillåter mig här ett litet sidohopp. Släkten Nohrström härstammar från Sverige. Henrik Johan Nohrströms fader var emellertid intendent på Forsby bruk här i Finland, senare t.o.m. ägare, och gift här med Engel Christina Dufwing vars mor, Engel Sofia Dufwing var född v. Krebs och efter att ha blivit änka efter kapten Kasper Henrik Dufwing, flyttat till sin bröder majoren Otto Mauritz Krebs på Sjunby.

Makarna Nohrström hade en dotter, Ester Christina Charlotta Nohrström, f. 1817.7.12 i Pälkäne och död i Kexholm 1899.27.11. Hon gifte sig 1841.7.3 med sin småkusin, kyrkoherden i Liissilä, sedermera i Kexholm den redan nämnda pastor Immanuel Robert Wallenius. Hennes fader kapten Nohrström var då redan avliden (sedan 1824), varför bröllopet hölls hos morbröderna, fänrik Otto Gustaf Schulman och kapten Peter Wilhelm Schulman på Storby i Sysmä. Då hon var endast 7 år gammal vid sin faders frånfälle hade morbröderna blivit hennes förmyndare.

Det kända originalet, kapten Peter Wilhelm Schulman, f. i Sysmä 1781 + 1848, var gift med tvenne systrar Wikman, 1. gn. med äldre system Maria Fredrika Wikman, f. 1785.14.7 död på Storby 1841. 31.3. Detta äktenskap var barnlöst. Andra gn. gifte han sig med yngre system, Alexandra Lovisa Wikman, f. 1813.2.4 + 1880.11.3. I detta senare äktenskap föddes en dotter Ottilliana Carolina Wilhelmina Schulman (Helmine kallad), sedermera gift med Sversten Henrik Wiktor Streng.

(Nu tillåter jag mig åter ett litet sidohopp). Bliven änka, som endast 33 år, gifte Alexandra Lovisa Schulman om sig med kaptenen, friherre Peter Fredrik Stjernherentz från Nordenlund i Sysmä. Han var född på Nordenlund 1794 + 1831 och medarvinge till detta gods enadan han i sitt 1. gifte varit gift med sin småkusin Maria Lovisa Kraftman och vardera föräldrarna varit kusiner sinsemellan - barnebarn till prosten Mikael Heintzius i Sysmä som 1740 köpte Nordenlund).

Då den ogifta brodern fänriken Carl Robert Schulman avled barnlös 1852.24.1 på Kärskällan i Gustaf Adolfs sn. testamenterade han sin kvarlåtenskap åt två av sina syskonbarn, näml. brorsdottern Helmine Schulman och systerdottern Ester Christina Charlotta Wallenius. Det var rätt stor åldersskillnad mellan dessa båda kvinnliga kusiner, fru Wallenius var 34 år medan Helmine Schulman endast 6 år gammal.

Testamente.

Till min brorsdotter Ottiliana Carolina Wilhelmina Schulman och systerdotter Ester Christina Charlotta Wallenius, född Nohrström testamenterar jag härmed frivilligt och efter moget övervägande all min kvarlåtenskap, så löst som fast, att den emellan delas uti tvänne lika jämgoda lotter samt torde min vän och frände, V.E.A. Bosin åtaga sig förvaltningen af mitt bo efter min död, hvarför jag härmeds uppdrager honom att såsom förmyndare vårda och förvalta min brorsdotters kapital tills hon blir försörjd och att räntan användes till hennes uppfostran. Hvad min systerdotters andel i arvet vidkommer så är min yttersta vilja, att fru pastorskans Charlotta Wallenius arf utlänas mot fullgod säkerhet och endast räntan därpå öfverlämnas till Charlotta Wallenius' disposition - utan att kapitalet får rubbas eller förminsas, - till utförande af denna disposition utser jag också Herr Löjtnanten Bosin, som icke torde undandraga sig detta förtroende och efter bästa förestånd disponera även kapitalet i den händelse att min systerdotter Charlotta skulle blifva änka och behöfva använda någon del därpå till sin och barnens bergning.

Sysmä, Randa den 24 mars 1851

C.R. Schulman

(sigill)

Hur verkställdes detta testamente ?

För Helmine Schulmans del vet man, att hon var blott 1 år då hennes fader, kapten Peter Wilhelm Schulman dog. Modern Lovisa Alexandra Schulman gifte om sig, - så som redan nämndes, - 1848 med kaptenen, friherre Peter Fredrik Stjerncrantz i hans 3. gifte. Parat bosatte sig på Randa, det av henne ärvda gods i Sysmä. Flickan Helmines uppfostran togs omhand av förmyndaren löjtnant Bosin och fick hon den bästa uppfostran en adelsfröken dåförtiden ansågs kunna få. Efter genomgången flickskola i Wiborg, där Bosin var länsarkitekt, sändes Helmine till Kejserliga Smolna Institutet i St. Petersburg. Där gifte hon sig emellertid med en finländare, majoren. sedermera öfver-

sten Henrik Wiktor Streng. En tid slog de sig ned i Petersburg, där mannen tjänade vid ett ryskt regemente på Kronstadt men flyttade sedan till Storby i Sysmä, hennes moders hängård. Storby ägdes av hennes morbror, majoren Gabriel Detlof Wikman, men då denne var barnlös, testamenterade han Storby åt sin systerdotter Helmine, mot att hon åt hans event. efterblivna änka, Annette Haberzettel, skulle årligen erlägga ett underhåll på 3.200:- mk. (Detta kunde hon synbarligen göra tackvare sitt testamente.) Senare inlöste hon även andra lägenheter i Sysmä, s.s. Käenmäki och Ny-Olkkola 1903 efter mannens död. Helmine Streng åtnjöt stor aktning bland sockneborna för sin bildning och för sin storartade hjälpsamhet i socknen.

En fråga kan man ställa sig. Synes verkningarna av detta testamente ännu ?

På Storby sitter ännu Strengar, på Randa likaså efterkomme. Ny-Olkkola ägs nu av agronom Juhani Schildt, - en son till major Yrjö Schildt vars mor var Helmine Streng. Paermala - en del av Ny-Olkkola - ägs av Pekka Streng och Käenmäki torde också innehållas av efterkommande.

Men jag vet, att detta testamentes existens icke var känt av Helmine Strengs nulevande efterkommande. Jag berättade om det och gav t.o.m. en kopia åt agronom Aatos Schildt i Jyväskylä, vars normor var Helmine Streng. Han sade, att man ej haft en aning om något sådant testamente, men väl hade han förundrat sig över hur makarna Streng kunnat förvärva både Randa och Ny-Olkkola.

Huruvida testamentets verkningar ännu kan skönjas inom släkterna Wallenius och Nohrström är mig icke bekant.

Ännu vill jag säga några kommentarer om den sista grenen, - efterkommandena i fänrik Gustaf Robert Schulmans 2. äktenskap med Helena Maria Silven. Detta äktenskap utföll ej lyckligt utan upplöstes medelst laglig skilsmässa. I detta äktenskap fannas emellertid en son, Anders Johan som följde med mo-

dem. Här ser vi ett sorgligt exempel på hur det ofta går vid en skilsmässa då det i äktenskapet finns barn som därvid skils åt. Barnen i det första äktenskapet hade ej vidare kontakt med sin stymor. Hon gifte visserligen om sig med häradsbokhållaren Henrik Hårdén, men sonen Anders Johan hade det säkert ej lätt i livet. Han blev rustmästare vid Tavestehus Jägarbataljon och senare lantbrukare i Hollola, gift med Maria Johansdotter. Hans efterkommande är emellertid värda all vår aktning för att det lyckats dem med den svåra uppgiften att åter socialt höja sig.

Hur detta exemplar av testamentet hamnat i Finska Statsarkivet vet vi ej. Troligen uppgjordes det i åtminstone 3 exemplar. Vems detta ex. är får vi ej veta.